

Lahden kaupunki, Tekninen ja ympäristölautakunta, 23.02.2021

§ 28

Lausunto joukkoliikenteen vyöhykeselvityksestä

1493/08.01.00.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Joukkoliikennepäällikkö Katja Suhonen p. 044 416 4658

Päätös

Lautakunta päätti Sanna Mäkisen esittämänä ja Jari Hartmanin kannattamana jättää asian yksimielisesti pöydälle.

Esittelijä

Kaupunkikehitysjohtaja Alho Olli

Päätösehdotus

Tekninen ja ympäristölautakunta päättää antaa lausuntonaan perusteluosan selvityksen.

Perusteluosa

Lahden seudun joukkoliikenteeseen on laadittu selvitys vyöhykeuudistuksesta. Lahden seudun joukkoliikennelautakunta on päättänyt kokouksessaan 24.11.2020 §39 pyytää toimivalta-alueensa kunnilta lausuntoa uusista vyöhykevaihtoehdoista ja lippujen hinnoista.

Nykytilanne

Nykytilanteessa Lahden seudun joukkoliikenteen vyöhykkeet ja hinnat perustuvat ennen Walttia käytössä olleeseen kilometriperusteisiin taksoihin. Nykyinen vyöhykejärjestelmä on ollut käytössä vuodesta 2016 lähtien.

Tällä hetkellä Lahden seudun toimivalta-alue on jaettu kymmeneen taksavyöhykkeeseen. Taksa määräytyy sen mukaan, kuinka monen vyöhykkeen kautta matka kulkee.

Yleisimmät lipputyypit ovat kausi, arvo ja kertaliput. Lisäksi myydään mobiili ja päivälippuja. Eri lipputyyppejä myydään erilaisille vyöhykeyhdistelmille. Lipun hintaan vaikuttavat lisäksi kausilipun kesto (30, 60, 180 tai 365 vuorokautta), asiakasryhmä (lapsi, nuori, opiskelija, aikuinen tai seniori).

Eri asiakasryhmät saavat alennusta eri lipputyypeistä seuraavasti:

- seniorit: -50% aikuisten kertalipusta arkisin klo 9-14 ja viikonloppuisin
- nuoret ja opiskelijat: -30% kausilipusta ja arvolipun hinta on -30% aikuisten kertalipusta
- lapset: -50% kausi- ja kertalipusta ja arvolipun hinta on -50% aikuisten kertalipusta

Alennusprosentit vaihtelevat kuitenkin hieman eri vyöhykkeiden lipuissa.

Nykyinen vyöhykejärjestelmä näyttäytyy asiakkaalle sekavana monine vyöhykkeineen ja erilaisine lippuineen.

Uudistus

Vyöhykeuudistuksen tavoitteena on parantaa asiakaslähtöisyyttä ja joukkoliikenteen käytettävyyttä. Näin voidaan kasvattaa myös käyttäjämääriä ja kulkutapaosuutta. Joukkoliikenteen lippujärjestelmän kehittäminen muun muassa vyöhykejärjestelmää yksinkertaistamalla on yksi seudun MAL-sopimusluonnoksen toimenpiteistä joukkoliikenteessä vuosille 2021-2023. Uudistuksen on ehdotettu tulevan voimaan vuonna 2022.

Aikuinen	3,9	3	80	3,4	2,5	58	3,4	2,5	58
Lapsi	2	2	40	1,7	1,25	29	1,7	1,25	29
Nuori/Opiskelij									
a		2,73	56		1,75	40,6		1,75	40,6
Seniori		2	80		1,75	40,6		1,75	40,6

Rakokivi/Uusikylä -
Lahden keskusta

	Nyt			4 vyöhykkeen malli			Tasataksa		
	Kerta	Arvo	Kausi	Kerta	Arvo	Kausi	Kerta	Arvo	Kausi
Aikuinen	4,7	3,6	80	3,4	2,5	58	3,4	2,5	58
Lapsi	2,4	2,4	40	1,7	1,25	29	1,7	1,25	29
Nuori/Opiskelij									
a		3,29	56		1,75	40,6		1,75	40,6
Seniori		2,4	80		1,75	40,6		1,75	40,6

Vaikutukset

Molemmissa malleissa vyöhykkeiden lukumäärä vähenee merkittävästi ja vyöhykejärjestelmä selkeytyy. Tulevaisuudessa tunniste pohjaisessa järjestelmässä esimerkiksi pankkikortin lähimaksulla maksettaessa matkustajan tulee itse valita matkustettavat vyöhykkeet bussin rahastuslaitteelta. Vyöhykkeiden määrän väheneminen helpottaa selkeästi asiakkaan toimintaa sekä bussissa että korttia ladattaessa.

Vyöhyke ja lippujärjestelmän yksinkertaistaminen helpottaa joukkoliikenteen käyttöä sekä joukkoliikenteestä viestimistä.

Joukkoliikenteen ydinmatkustusalueella Lahden keskustaajamassa merkittävin muutos on edullisimman lipputuotteen matkustusalueen laajentaminen.

Neljän vyöhykkeen mallissa joukkoliikenteen matkamäärät kasvaisivat arviolta noin 1,8 prosenttia ja tasataksamallissa noin 2,9 prosenttia. Osa nousumäärien muutoksista johtuu siirtymistä lipputyypin välillä: esimerkiksi kausilipun halvennuttua osa kerta- ja arvolippujen käyttäjistä

siirtyy kausilippuun. Osa muutoksesta tulee täysin uusista joukkoliikennematkoista.

Neljän vyöhykkeen mallissa lipputulot vähenisivät arviolta noin 500 000 euroa ja tasataksamallissa noin 800 000 euroa vuodessa lyhyellä aikavälillä Lahdessa. Lipputulomenetysten arviointi ei ole kuitenkaan täsmällistä, ja todellisuudessa osa Lahden lipputulomenetyksistä kohdistuisi myös naapurikuntiin. Uudistus vaatisi lisää joukkoliikenteen määrärahoja samassa suhteessa. Uudistuksen toteutukseen voi olla mahdollista saada rahoitusta MAL-sopimuksen kautta.

Arvioidut muutokset lipputuloissa ja nousujen määrässä perustuvat kysynnän hintajoustoön. Normaalihyödykkeille, joihin myös joukkoliikenneliput kuuluvat, hintajousto on negatiivinen, eli hinnan noustessa kysyntä laskee. Vastaavasti hinnan laskeminen aiheuttaa kysynnän nousun.

On tärkeää huomata, että lippu ja taksajärjestelmän muutosten aiheuttamat muutokset kysyntään tapahtuvat 3-5 vuoden kuluessa.

Lausunto

Lahden kaupungin näkökulmasta vyöhykeuudistus on positiivinen ja kasvattaisi joukkoliikenteen matkustajamääriä ja kulkumuoto-osuutta kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Se selkeyttää merkittävästi joukkoliikenteen lippujärjestelmää ja lisää siten joukkoliikenteen houkuttelevuutta. Lahden osalta erityisen tärkeää on, että lippujen hinnat koko Lahden sisällä ovat samanhintaisia.

Uudistuksella on kuitenkin merkittäviä kustannusvaikutuksia. Lahden kaupunki ehdottaa kuitenkin, että seniorien kausilippualennusta ei toteuteta, jotta uudistuksen kustannuksia saadaan pienennettyä (n. 34 000

euroa). Senioreiden kausilippualennus ohjaisi senioreita liikkumaan edullisesti myös ruuhka-aikoina, kun seniorialennuksen tarkoitus on ollut myös ohjata matkustusta hiljaisempiin aikoihin.

Neljän vyöhykkeen malli on Lahdelle taloudellisesti edullisempi, vaikkakin tasataksamalli tekisi lippujärjestelmästä selkeimmän, helpoimman ja matkustajalle houkuttelevimman. Lahden kaupunki ehdottaa, että käyttöön otettaisiin neljän vyöhykkeen malli. Uudistuksen edellytyksenä on se, että kunnat varautuvat siihen talousarvioissaan.

Muutoksenhaku Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet Ote: Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Tiedoksi kokousasian valmistelijalle